

PAULO KOELJO

Maktub

Prevela s portugalskog
Jasmina Nešković

■ Laguna ■

Naslov originala

Paulo Coelho

MAKTUB

Copyright © 1994, by Paulo Coelho

This edition was published by arrangement with Sant Jordi

Asociados Agencia Literaria S.L.U., Barcelona, Spain.

All rights reserved.

<http://paulocoelhoblog.com/>

Translation copyright © ovog izdanja 2015, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Teta Šiku, Patrisiju Kaze, Edinja i Alsina Leita Neta

*O Marija,
začela bez greha,
moli se za nas koji se u tebe uzdamo.*

*Hvalim te, Oče, što si ovo sakrio
Od mudrijih i razumnijih, a kazao si prostima.
Jevanđelje po Luki, 10: 21*

Pre početka

Maktub nije knjiga saveta – već razmena iskustava.

Najvećim delom je sastavljena od pouka moga učitelja, koje sam primio od njega tokom jedanaest godina našeg druženja. Drugi zapisi su svedočanstva mojih prijatelja, ili osoba s kojima sam se samo jednom u životu sreo – ali su mi ostavile nezaboravne poruke. Naposljetku, tu su i knjige koje sam čitao i priče koje – kao što kaže jezuita Entoni Melo – pripadaju duhovnoj baštini čovečanstva.

Neposredni podsticaj za nastanak *Maktuba* bio je telefonski poziv Alisina Leijtea Neta, tadašnjeg urednika ilustrovanoga dodatka lista *Folja de S. Paulo*. Boravio sam tada u Sjedinjenim Državama, i primio predlog ne znajući tačno o čemu bih pisao. Ali izazov je bio podsticajan, i rešio sam da prihvatim jer živeti znači izlagati se rizicima.

Kad sam uvideo koliko to truda iziskuje, umalo nisam odustao. Povrh svega, pošto sam morao da putujem po unutrašnjosti na promocije svojih knjiga, dnevna kolumna postala je za mene prava mora. Međutim, znakovi su

mi govorili da nastavim: stiglo bi poneko pismo čitalaca, pohvalni komentar nekog prijatelja, neko bi pokazao isečke iz novina koje čuva u novčaniku.

Malo-pomalo, naučio sam da budem objektivn i otvoren u tekstovima. Bio sam prinuđen da ih ponovo čitam, što sam stalno odlagao, ali sam silno uživao u tom ponovnom susretu sa svojim napisima.

Počeo sam pažljivije da beležim reči svoga učitelja, da bih na kraju sve oko sebe doživljavao kao povod za pisanje *Maktuba*– i to me je toliko obogatilo da sam danas zahvalan zbog tog svakodnevnog zadatka.

Izabrao sam, u ovoj knjizi, zapise objavljivane u *Folja de S. Paulo*, od 10. juna 1993. do 11. juna 1994. Kolumne o ratniku svetlosti nisu uvrštene u ovu knjigu: objavljene su u *Priručniku za ratnika svetlosti*.

U predgovoru za jednu od svojih knjiga priča, Entoni Melo primećuje: „Moj zadatak se svodio na posao tkača, nemam nikakve zasluge za potku i pređu.“

Ni ja, takođe.

PAULO KOELJO

MAKTUB

Putnik sedi usred šume i gleda jednu skromnu kuću pred sobom. Boravio je tu i ranije, s nekim prijateljima, i jedino što je tada uspevao da primeti bila je sličnost između izgleda kuće i stila jednog španskog arhitekta – koji je živio pre mnogo godina, a nikad nije kročio na ovo mesto.

Kuća se nalazi u Kabo Friju, u Rio de Žaneiru, i cela je sagrađena od staklića. Njen vlasnik Gabrijel usnio je 1899. jednog anđela koji mu je rekao: „Sagradi kuću od krhotina.“ Gabrijel je počeo da sakuplja razbijene pločice, tanjire, polupane čupove i krčage. „Svaka krhotina u lepotu preobražena“, govorio je Gabrijel o svome poslu. Prvih četrdeset godina žitelji obližnjih mesta smatrali su ga ludim. Kanije, neki turisti su otkrili kuću i počeli tu da dovode svoje prijatelje. Gabrijel postade genije. Ali čar novine je prošla – i Gabrijel se vratio u anonimnost. Bez obzira na to, nastavio je da gradi; sa devedeset i tri godine postavio je poslednji staklič. I umro.

Putnik pripaljuje cigaretu, puši u tišini. Danas ne misli o sličnosti između Gabrijelove kuće i arhitekture A. Gaudija. Posmatra kuću i razmišlja o svojoj egzistenciji. I ona je – kao i život bilo koje osobe – sazidana od komadića svega onog što je prošlo. Ali, u određenom trenutku, ti odlomci počinju da dobijaju oblik.

I putnik se priseća delova svoje prošlosti, gledajući rukopise koje je nosio o ramenu. Tu se nalaze komadići njegovog života : situacije koje je proživeo, izvodi iz knjiga koji su mu se zauvek urezali u pamćenje, pouke njegovog učitelja, priče prijatelja, dogodovštine koje su nekada prepričavali. Tu su i razmišljanja o njegovom vremenu, o snovima njegove generacije.

Isto onako kao što je jedan čovek sanjao anđela i podigao kuću od krhotina, koja se sad nalazi pred njim, i on pokušava da sredi svoje papire – da bi shvatio svoju vlastitu duhovnu konstrukciju. Seća se da je, kao dete, pročitao jednu knjigu Malba Tahana zvanu *Maktub!* i misli:

„Možda bih i ja morao isto to da uradim?“

Učitelj kaže:

Kad predosetimo da je kucnuo čas za promenu, počinjemo – nesvesno – da premotavamo traku koja prikazuje naše dotadašnje poraze.

Naravno, što smo stariji zbir naših teških trenutaka biva sve veći. Ali, u isto vreme, iskustvo nam pruža sredstva da prevaziđemo te poraze i pronađemo put kojim ćemo moći nastaviti dalje. Treba i tu traku da ubacimo u našu mentalnu video-kasetu.

Ako gledamo samo traku sa porazima, ostaćemo paralisani. Ako gledamo samo traku iskustva, na kraju ćemo umisliti da smo mudriji nego što zaista jesmo.

Neophodne su nam obe trake.

Zamislite jednu gusenicu. Najveći deo života provodi na zemlji, gledajući ptice, zgrožena svojom sudbinom i izgledom. „Ja sam najbednije od svih stvorenja“, misli ona. „Ružna, odvratna, osuđena da gamižem po zemlji.“

Međutim, jednoga dana Priroda zatraži od nje da napravi čauru. Gusenica se uplaši – nikada ranije nije pravila čauru. Pomišlja da time sama sebi pravi grob i sprema se da umre. Iako se gnušala svog dotadašnjeg života, ponovo se požalila Bogu.

„Kad sam se napokon privikla, gospod mi oduzima i ono malo što imam.“

Sva očajna, zatvara se u čauru i čeka svoj kraj.

Posle nekoliko dana vidi sebe preobraženu u prekrasnog leptira. Može da leti nebom, praćena ljudskim divljenjem. Začuđena, ne može da shvati smisao života i Božje promisli.

Neki stranac potraži opata Pastora u manastiru u Sketi.
– Želim da poboljšam svoj život – reče mu on.
– Ali ne ispevam da se oslobodim grešnih misli.

Opat Pastor primeti da napolju duva i zamoli stranca:

– Ovde je veoma toplo. Da li biste mogli da uhvatite malo vetra koji napolju duva i da ga donesete ovamo, da rashladi prostoriju.

– To je nemoguće – uzvрати stranac.

– Tako isto je nemoguće odagnati bogohulne misli – odgovori opat. – Ali ako budete umeli da se suprotstavite iskušenjima, ona vam neće nimalo nauditi.

Učitelj kaže:

Ako treba doneti neku odluku, bolje je nastaviti napred i podneti posledice. Nećeš znati unapred koje će to posledice biti.

Sve proročke veštine izmišljene su da bi posavetovale čoveka, a nipošto zato da bi predviđale budućnost. One su odlične savetnice i najgore proročice.

Molitva koju nas je Isus naučio kaže: „Neka bude Volja Tvoja“. A ako se pred tom Voljom ispreči neki problem, ona nosi u sebi i rešenje.

Kad bi proročka umeća uspela da vide budućnost, svaki bi prorok bio bogat, oženjen i srećan.

Učenik priđe učitelju:

- Godinama sam tragao za prosvetljenjem – reče.
- Osećam da sam blizu. Zanima me koji je sledeći korak.
 - A čime se ti izdržavaš – uputa učitelj.
 - Još nisam naučio da sam sebe izdržavam; otac i majka mi pomažu. Međutim, to su sitnice.
 - Sledeći korak ti je da gledaš u sunce pola minuta – reče učitelj.

Učenik ga poslušao.

Kad je završio, učitelj ga zamoli da opiše polje koje se prostire oko njih.

- Ne uspevam da ga vidim, sjaj sunca mi je zaslepeo oči – odgovori učenik.
- Čovek koji traži jedino svetlost, a prepušta drugima svoje odgovornosti, neće nikada uspeti da dospe do prosvetljenja. Čovek koji netremice gleda u sunce završi kao slepac – objasni učitelj.

Hodaao neki čovek dolinom Pirineja i naišao na jednog starog pastira. Podelio je s njim svoju užinu, a zatim su se dugo zadržali razgovarajući o životu.

Čovek je rekao da, ako veruje u Boga, onda bi takođe morao da veruje i da nije slobodan jer bi Bog upravljao svakim njegovim korakom.

Tada ga je pastir poveo do jednog klanca, gde se mogao čuti – savršeno jasno – odjek svakog, i najmanjeg šuma.

– Život je kao ove litice, a sudbina je krik svakog od nas – reče pastir. – Ono što činimo biće preneto pravo do Božjeg srca i vraćeno nama u istom obliku.

„Bog se obično ponaša kao odjek naših dela.“

Maktub znači „pisano je“. Po shvatanju Arapa, „pisano je“ nije najbolji prevod – jer, iako je sve već pisano, Bog je milostiv, i trošio je svoje pero i mastilo samo zato da bi nam pomogao.

Putnik se nalazi u Njujorku. Imao je zakazan sastanak, ali se probudio kasno, a kad je sišao, otkrio je da mu je policija odnela auto.

Stigao je posle zakazanog vremena, ručak se otegao duže no što je trebalo, a on sve vreme razmišlja o kazni – koštaće ga čitavo bogatstvo. Najedanput, seti se novčanice od jednog dolara koju je našao prethodnog dana. Uspostavlja neku ludačku vezu između te novčanice i onoga što mu se tog jutra desilo. „Ko zna, možda sam uzeo novčanicu pre nego što ju je prava osoba pronašla? Ko zna nisam li sklonio taj dolar s puta nekome kome je bio neophodan? Možda sam se umešao u ono što je bilo pisano?“

Morao je da se otarasi te novčanice – i tog časa ugleda nekog prosjaka kako sedi na zemlji. Brže-bolje gurnu mu dolar.

– Samo trenutak – kaže prosjak. – Ja sam pesnik, želim da se odužim jednom pesmom.

– Samo da bude što kraća jer strašno žurim – odgovara putnik.

Prosjak kaže:

– Ako ste još uvek živi, to je zato što još niste stigli tamo gde ste morali stići.